

ZVONČEK

* * *
1 9 3 9

*Lenčka grofica bo
v krilu do tal,
Janezek ženin njen
in general,
kušinja topla
bo krasna palača,
Pust neugnani pa
v njej za — gostača ...*

• LETNIK • XL •

2

VSEBINA DRUGEGA ZVEZKA

	STRAN
1. Tilen Epih: Živalski list. Pesem	25
2. Lojze Zupanc: Brodar in hči — dva pametnjaka, ošabnega premagata graščaka. Belokrajinska. Ilustriral Mirko Šubic	26
3. Viktor Pirnat: Poigrajmo se v snegu! Zimske igre	29
4. J. Novak: Pravljica o snežinki	31
5. Francè Bevk: Peklenšček in špela	33
6. Izpričevala. Pesmica s sliko	34
7. Metuljček in dragulji. Kitajska pravljica	35
8. L. M. Škerjanc: Februar. Pust. Skladbica za klavir	37
9. Franjo Čiček: Prigode palčka Bobka. Ilustriral Francè Podrekar	33
10. Vinko Bitenc: Pripovedka o Lukij Prismuki	40
11. Bela vojna. Pesmica s sliko	42
12. Anton Debeljak: Plašni zajček. Indska basen	43
13. Ivan Razpotnik: Skrivnost zelene jame. Čudoviti doživljaji dveh dečkov	44
14. Miloš Vesel: Rože na oknu	46
15. Pisma Zvončkarjev gospodu Doropoljskemu	48
16. Zastavice za brihtne glavice	Tretja stran ovitka
17. Stric Matic s košem novic	Četrta stran ovitka

POKAŽITE IN PRIPOROČAJTE »ZVONČEK« SVOJIM ZNANCEM! NABIRAJTE PRIDNO LISTU NOVIH NAROČNIKOV! ČIM VEČJI BO KROG ZVONČARJEV, TEM LEPŠA IN OBSEŽNEJŠA BO VSEBINA NAŠEGA LISTA!

»ZVONČEK« izhaja v zvezkih vsak mesec (razen julija in avgusta) in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 din, za pol leta 15 din, za tretjino leta 10 din

POSAMEZNI ZVEZKI SO PO 3 DIN

Uprava in uredništvo »ZVONČKA« sta v Ljubljani, Krakovski nasip 22.

Rešitev ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 14 dni po odpravi vsakega zvezka

Glavni in odgovorni urednik: DR. PAVEL KARLIN

List izdaja in zalaga KONZORCIJ »ZVONČKA«, ki mu načelujeta Nilka Potočnikova in Engelbert L. Gangl

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Strukelj)

LIST S PODOBAMI ZA MLADINO

Leto XL

*

Februar 1939

*

Štev. 2

ŽIVALSKI LIST

*Ker tudi že živalim vsak dan hujša prede,
utrnila lisici se je tale misel:
— Izdajala bom list, da vsak na njem bo visel,
ki vsem bo šel na roke, da bo konec bede.
Program? Nu, neodvisen list, da vanj lahko
bo pisal vsakdo, kakor mu ljubo!
Od kod denar? Hm, naročnina in oglasi!
In urednik? Osliček, pa bo šlo počasi!
Konzorcij: medved, jazbec, volk in jaz!
Razklepetala ga bo kajpak sraka,
da segel mu bo glas v deveto vas.
Potem nemožna bo izguba vsaka. —
Tako je list izhajati začel ...
Ker volk v njem pa samo je tulil, osel rigal,
petelin kokorikal, zajček z uhlji migal,
ker vidra brigala se je samo za ribji rod,
lisica za kokošji, medved za medu se sod:
so naročili oslu, modremu kolegi,
naj jim pokaže pot iz teh zablod ...
In kadar koli sivčev slišijo i - a,
napno ušesa v nadi, da jo že ima.
A siromak še danes je v zadregi,
zato pa kar zija.*

TILEN EPIH

Brodar in hči — dva pametnjaka, ošabnega premagata graščaka (Belokrajnska)

V davnih, davnih dneh, ko Belokrajinci še niso poznali mostov, je ob Kolpi živel brodar z lepo in prebrisanu hčerko. Prevažal je z brodom ljudi, živino in vozove preko Kolpe, lovil ribe, žabe in rake ter se v revščini, a vendar zmerom vesel, prebijal skozi življenje.

Tisti čas je pod Kučarjem bil grad. V njem je prebival graščak in vladal tlačanom ob Kolpi. Ker pa graščak ni imel drugega dela, je klical v grad Belokrajince in jim zadajal uganke. Kdor je uganke rešil, ga je osvobodil tlake in desetine, kdor pa se s svojo počasno pametjo ni mogel izmuzniti iz precepa, ga je ošabni in jezljivi graščak vrgel v ječo, ga mučil in se naslajal nad njegovim trpljenjem.

Nekega dne je graščak poklical predse tudi brodarja in mu dejal:

»Hej, brodar, ljudi, vozove in živino prevažaj preko Kolpe, tudi rake, žabe in ribe znaš spretno krasti iz Kolpe, danes pa ti bom zastavil uganke, da pretipam tvojo pamet — — —«

»Milostni gospod, vse je prav, kar ste rekli, le tat nisem in rib, rakov in žab ne kradem iz Kolpe. Očitno jih lovim za svojo porabo, pošteno vam dajem desetino od lova...«

»Molči!« je vzkipek jezljivi graščak.

Ko pa se je čez čas malce umiril, je nadaljeval s posmehljivim glasom:

»Dobro, ko se že ujedaš in mi ugovarjaš, ti rečem, da boš lahko še za naprej lovil v Kolpi, če mi boš razvozlal uganke. Če pa tega ne boš zmogel, ti bom odvzel brod in ribolov, tebe pa vrgel v ječo.«

»Kakor zapovedujete, milostni gospod,« se je preplašeni brodar znova priklonil. »Zastavite mi uganke, potrudil se bom, da bom resnico izluščil iz nje.«

Graščak se je po tihem že smejal sebi v brado ter se veselil brodarjeve zadrege. Oholo se je nekajkrat prestopil po prostrani sobani, potlej pa se je postavil pred brodarja ter zanergal:

»Povej mi, brodar, kaj je to?:

*Dvanajst bratov gre na pot,
na dolgo pot v širni svet.
Trije so zeleni,
trije so žareči,
a za njimi rdeči
po deželi hodijo,
deci radosti delé.
Kadar rdeči odidejo,
pa trije beli bratje
k nam v goste pridejo.
Vseh bratov je dvanajst,
drug drugega v svet podijo,
nikoli pa se ne vlovijo...«*

Ko je brodar slišal to čudno in zapleteno uganke, mu je od strahu kar sapo vzelo. Čim bolj je ugibal, kaj naj bi uganke pomenila, tem manj je vedel. Nazadnje pa si je izprosil od graščaka tri dni časa za ugibanje. Graščak mu je dovolil, za kar je prosil, ni pa pozabil zaklicati za odhajajočim brodarjem:

»Pazi se, žabja smrt! Če mi v treh dneh ne boš izluščil iz uganke resnice, boš ob glavo!«

Žalosten, poparjen in s povešeno glavo je krenil brodar proti Kolpi v svojo revno bajto. Na bregu Kolpe je njegova hčerka

smejati. Plosknila je z rokami in veselo vzkliknila:

»Oh, očka, kaj res ne veš, kaj pomeni uganke? O dvanajstih bra-

prala očetovo srajco. Ko je opazila žalost na njegovem obrazu, se je približala in rahlo vprašala:

»Kaj ti je, dragi oče, da si žalosten?«

»Kako bi ne bil žalosten,« je odvrnil brodar, »ko mi je pa oholi graščak zastavil težko uganke, ki ji ne znam razložiti pomena. Če v treh dneh ne bom izluščil resnice iz uganke, mi bo graščak odvzel sivo glavo.«

Potlej je povedal hčerki vse od začetka do konca, kako je bilo v gradu in kakšno uganke mu je zastavil graščak pod Kučarjem. Ni še povedal vse uganke do kraja, ko se je začela prebrisana hčerka

tih govori. Trije so zeleni — to je pomlad. Trije so žareči — to je vroče poletje. Jesenski meseci trije so rdeči kakor jabolka, ki jih deca rada jé; zato jesenski meseci deci radosti delé... No, končno so na vrsti še trije zimski meseci. Mesec za mescem v svet hiti, nikoli drug drugega ne vloví!«

Brodar je od veselja objel hčerko in se še tisto uro napotil v grad.

»Hej, kaj si že tu, brodar?« je zaklical graščak, ko ga je zagledal. »Si že uganil skrivno uganke?«

»Sem,« je odvrnil brodar. »Uganke o mesecih govori, ki dvanajst jih je v letu; iz leta v leto se v svet podé, nikoli pa se ne vlové.«

Graščak se je zasmel pametnemu odgovoru. Ni pa verjel, da bi bil brodar sam uganil pomen zastavljene uganke, zato ga je trdo prijel, dokler mu ni tlačan povedal kako in kaj.

Končno je graščak poklical grajsko deklo in ji naročil, naj mu prinese povésno prediva. Ko se je dekla vrnila s predivom, ga je graščak potisnil v roko preplašenemu brodarju in naročil:

*»Tu povésno je prediva,
v gradu pa je sedem hlapcev,
sedem hlapcev in tri dekle.
Za vse hlapce, za vse dekle
srajce stke naj tvoja hči,
ki je bolj pametna ko ti.
Za delo to ji časa dam
tri dni in tri noči...«*

Ko je brodar slišal to težko uganko, je takoj vedel, da iz enega samega povésma prediva ne bo mogla hčerka stkati niti ene srajce, nikar še, da bi ugodila graščakovi zahtevi. Poln žalosti se je obrnil in brez besede odšel iz gradu. Ni še prestopil grajskega praga, ko je graščak zaklical za njim s posmehljivim glasom:

»Čuvaj se, račja smrt! Povej hčerki, da bom vzel glavo njej in tebi, če ne bo izpolnila mojega naročila!«

Na pragu revne bajte ob Kolpi je prebrisana brodarjeva hčerka pričakovala svojega očeta. Ko ga je od daleč ugledala, kako se ves poparjen počasi in z negotovim korakom bliža domu, mu je stekla nasproti, ga objela in vprašala:

»Kaj ti je, ljubi oče, da si žalosten?«

»Kdo bi ne bil žalosten,« je skoraj zajokal brodar, »če bi mu je-

zljivi graščak naložil takšno skrb na sivo glavo, kakor jo je meni naložil graščak izpod Kučarja?«

Potlej je dal hčerki povésno prediva in ji povedal, kaj zahteva od nje graščak. Ona pa je sedla za mizo, razgrnila predse bel list papirja in napisala graščaku tole pismo:

*»Tu imaš, graščak, šivanko,
poslušaj dobro, kaj ti pravim:
Rešila tvojo bom uganko
in iz povésma enega
napravila bom srajce deset,
a to takrat, ko iz te iglice
vsem konjem v grajskem hlevu
ti nakoval boš — podkvice.«*

Potem je pismu priložila drobno iglo in oboje poslala po očetu v grad.

Ko je ošabni graščak prečital pismo, se je razjadil in zakričal:

*»Ne bosa, ne obuta,
ne gola, ne oblečena,
ne peš in ne jaháje,
ne po poti, ne po stezi...
takšna naj še danes v grad
pride k meni tvoja hči,
če ne, ji vržem vrv za vrat!«*

To je bilo pa že od sile! Brodarju so se od strahu zašibila kolena, ko je poslušal to čudno naročilo. S težavo je premagoval solze, da ni pri priči zajokal. Obup in strah sta mu glodala srce, ko se je obrnil, da bi odšel domov ter sporočil hčerki graščakovo naročilo. Ni bil še iz gradu, ko je graščak zavpil za njim:

»Boj se moje jeze, ribja smrt! Če mi še danes ne pripelješ hčerke v grad, kakor sem naročil, si obema zaigral življenje.«

Doma je prestrašeni brodar povedal hčerki, kako je bil sprejet

v gradu, nazadnje pa je jecljajoč izdaval tudi naročilo hudobnega graščaka. Toda brodarjeva hčerka je bila prebrisane glave. Objela je skrbečega očeta in ga pričela lepo tolažiti:

»Ne boj se zame, dragi oče! Storila bom po graščakovem naročilu.«

Potlej si je nataknila čevlje brez podplato, tako da ni bila niti bosa niti obuta, se oblekla v ovčji kožuh, da ni bila podobna človeku, zajahala ovna tako, da je jahajoč hodila, očetu pa je naročila, naj ovna prime za roge ter ga vodi v grad po kolotečini.

Viktor Pirnat

Poigrajmo se v snegu!

(Zimske igre)

Mladina, dečki! Vse belo je zunaj, zima vas vabil Le ven, le ven v prirodo, utrjujte se, krepite si zdravje in pogum! Za poslednje vam bo dobro služila zanimiva igra »Dvoboj s kepami«.

Kakor v pravem dvoboju nastopata vedno po dva. Njuno orožje ni smrtno in ni nevarno. Vsak dobi po pet snežnih kep, če pa teh ni, bo dobro tudi pet smrekovih ali borovih storžev. Postavita se 20 m vsaksebi. Prvi vrže mlajši. Nasprotnik naj stoji mirno, zravnano in odločen. Če bo sovražni strel grozil njegovemu nosu, ga bo z glavo vred gotovo okrenil in se umaknil nevarnosti; če bo pa videl, da hiti bela krogla proti njegovim prsim, ki jih ščiti obleka, bo marsikateri deček hrabro vzdržal strel in ne bo niti trenil z očesom. Med dvobojem je treba imeti oči odprte in ostro opazovati met, ki hiti proti človeku! Drugi »strel« ima nasprotnik in prejšnji strelec mora stati mir-

Ko je graščak zagledal ovna z našemljeno žensko, ki ni bila niti bosa niti obuta, ne gola in ne oblečena, ki je jahala ovna in se obenem po nogah prestopala za njim, ki ni hodil niti po poti niti po stezi, ampak po kolotečini... se je tako prestrašil, da je padel vznak in od strahu za vedno obležal.

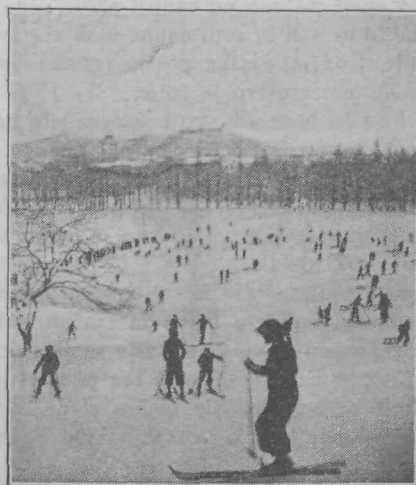
Brodar in hči sta pokopala graščaka, sama pa sta poslej ostala v gradu. Postala sta bogatca. Ničesar jima ni manjkalo.

Po njuni smrti pa je grad pod Kučarjem razpadel, da ni ostal kamen na kamnu...

no. Tako se dvobojevalca menjavata v metih ali streljih, dokler ne porabita vseh pet krogel, to je kep ali storžev.

Dvoboj vodi in borbo povsem nepristransko ocenjuje sodnik, ki naj bo po možnosti najstarejši med udeleženci. Postavi se ob strani sredi med obema borcema in točno pazi, ali se ni deček, ki je tedaj cilj, premaknil ali kako drugače grešil proti predpisom viteške igre, ki so zelo strogi:

Ako se deček, proti kateremu hiti strel, prestopi z mesta, mu šteje to pet točk v slabo. Če se pred kroglo nagne s telesom

v stran ali skloni telo, so to štiri slabe točke. Lahak nagib ali premik gornjega telesa stane tri točke. Ako z glavo le zgane, sta to dve točki, in če le z očesom trenje, pade ena točka.

Po vsakem strelu napove sodnik število točk in njihov vzrok; od drugega do petega strela pove vedno vsoto vseh pogrešenih točk. Najvišja zmaga, ki je mogoča, znaša 25:0. Dobro merjenje pri metanju je pri tej igri skoro enake prednosti kakor obvladanje, ki je potrebno, da se človek ostro mimo ušes brneči kepi niti najmanj ne umakne. Igra sama na sebi ni prav nič nevarna, je pa odlična preizkušnja za držo in moški pogum.

Prijateljsko si boste spet podali roke in razmišljali o novi igri, da si ogrejete premrle ude. Določite dva junaka, ki si bosta nato med vami izbrala vsak svoje moštvo. Vlekli boste vrv brez vrvi. Zato pa vodji pri izbiri moštva ne smeta gledati le na moč svojih bojevnikov, temveč tudi na njihovo telesno težo. To je važno! Nato se obe vodji trdno zgrabita navzkriž v zapestjih, za njima pa se uvrstita njuni moštv. Vsak se prednika oklene z rokami okoli pasu in to trdno, krepko. Nepriistranski sodnik vodi igro, oziroma tekmo. Na njegov znak potegneta oba nasprotnika, on pa ju podžiga s klici »Ho-ruk!«, kar mnogo zaleže. Čim le eden v vrsti popusti, se namišljena vrv pretrga in vse zgromi v sneg. To je zabava za vse druge, le za onega, ki je padec zakrivil, ne. Že pred igro se dečki namreč domenijo, da dobi tisti, ki bo popustil, od vseh, ki bodo zaradi njega zropotali v sneg, po eno po zadnji plati. Tega si pa nihče ne želi in zato napne vsak vse svoje sile. Končna zmaga potem resnično pokaže, katero moštvo je jačje.

Lahko pa bi merili svoje telesne sile tudi z napenjanjem kroga. Kakor za prejšnjo igro je tudi za to treba vsaj šest dečkov. Nad dvajset jih je pa že v vsakem primeru preveč. S to igro se lahko poskusijo tudi deklice.

Spravite se v krog ter se sprimate v kromolcih. Da bo drža trdna in močna, sklenite roke pod prsmi. Na poziv se sklenjeni krog napne navzven. To bo kar pokalo! Živo kolo se bo gibalo in bočilo, slednjič pa bodo nekemu odrekle roke in kolo bo po-

čilo. Grešnik mora iz kroga, igra se prične znova in to tako dolgo, da ostane v kolu le še pet najmočnejših.

Ko boste že v krogu, pa še eno, kjer se tudi malo teka. Igrri je ime »Vpare!«. Igrati mora vedno liho število igralcev. Saj veste, kaj je liho število? Neravno bi tudi rekli. Igra je primerna tako za dečke kakor za deklice.

V velikem krogu se igralci zvrste v bočni vrsti. Sredi kroga stoji vodja igre. Na njegov klic »Tecil!« steče vse okoli njega v široko razprtem krogu v razmahu 3—5 m. Na povelje »Stoj!« mora vsakdo, tudi oni sredi kroga, najti par, to je, skočiti mora k najbližjemu soigralcu in ga prijeti za roko. Pri lihem številu igralcev ostane eden vedno brez para in ta dobi od vodje igre za kazen eno po koncu hrbta. Sme pa nato on prevzeti poveljstvo ter naslednji žrtvi primazati kazen. Primeri se, da skočijo pri lovu za parom tudi trije na en kup. Tedaj odloči oni, ki je sredi, kdo od stranskih dveh je bil prvi pri njem.

Doslej ste streljali, vlekli in malo poskočili, pa bi se poskusili še v teku. Ni pa to navaden tek, uvaja ga vesela predigra, ki zmeša tekmovalcem vse račune, gledalcem pa pripravi mnogo prisrčnega smeha. Je to »vrtilnik«. Igra 2 do 6 dečkov. Morda bi se ga lotile tudi deklice. Prostor, kjer se tekma vrši, naj ne bo čisto raven. Tekmovalci se postavijo v čelni vrsti po tri korake narazen nekako 20 m pred cilj. Globoko sklonjeni se s prsti obeh rok dotikajo tal. Na povelje »Zdaj!« se v tem položaju prično vrteti okoli svojih rok. Polagoma, v presledkih dveh sekund, šteje vodja igre od ene do deset. Šteje glasno in razločno ter vmes opominja one, ki se morda vrte prepočasi ali pa se s prsti ne dotikajo tal. Med vrtenjem se prostor seveda ne sme zapustiti. Na glasni klic »Deset!« se zapode tekmovalci proti cilju. Od vrtenja postanejo tekmovalci omotični in marsikateri jo ubere v napačno smer, drugi se s čudnimi gibi trudi, da bi ostal v ravnotežju, kar vse skupaj gledalce silno zabava. Da pa pridejo tudi igralci na svoj račun, morajo potem gledalci na njihovo mesto, da se vsi nasmejejo! Kdor je nagnjen h glavobolu, se te igre ne bo udeleževal, smejal pa se bo lahko brez škode.

PRAVLJICA O SNEŽINKI

»ALI KAJ HOČEŠ, MILICA?« JE VPRAŠALA MATI.

»HOTELA BI VIDETI ZVEZDICE,« JE TIHO ODGOVORILA DEKLICA.

»TEGA NE MOREŠ, DRAGICA,« JE MIRNO DEJALA MATI. »NE SMEŠ VSTATI S POSTELJE, GOSPOD DOKTOR ŠE NE DOVOLI.«

»AMPAK JAZ BI TAKO RADA VIDELA ZVEZDICE,« JE PONO-VILA DEKLICA.

»POČAKAJ ŠE MALO,« JO JE TOLAŽILA MATI, »SAMO DA BOŠ SMELA VSTATI, PA POJDEVA VEN IZ MESTA IN PREŠTELI BOVA VSE ZVEZDICE, KAR JIH JE NA NEBU.«

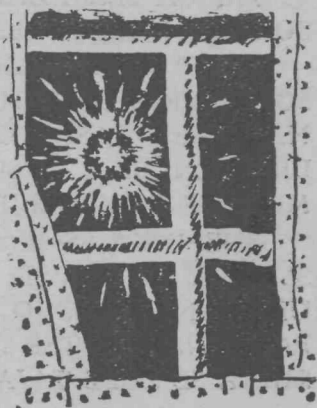
POBOŽALA JE RAZPALJENO ČELO SVOJE HČERKE IN ŠLA PRILAGAT V PEČ. MOJ BOG — JE ŠEPETALA SAMA PRI SEBI — DAJ, DA MI OTROK OZDRAVI, TAKOLE ME VENDAR NE MOREŠ KAZNOVATI.

ŽE ŠTIRINAJST DNI JE LEŽALA MILICA V VROČICI IN VES ČAS SE JI JE BLEDLO SAMO O ENI REČI: ŽELELA JE VIDETI ZVEZDICE. KAKO RADA BI JI MATI USTREGLA, TODA MILICA NI SMELA ZAPUSTITI POSTELJICE, SKOZI OKNO PA NI BILO VIDETI ZVEZD, KER JE GLEDALA SOBICA PROTI DVORIŠČU Z VISOKIMI STENAMI UMAZANIH HIŠ.

»ZVEZDICE HOČEM VIDETI, ZVEZDICE!« JE KLICALA MILICA IN MATI PRI PEČI JE SKLEPALA ROKE V TIHI MOLITVI...

PO DVORIŠČU SE JE PODIL OSAMEL VETRČEK IN POGLEDOVAL V OKNA UMAZANIH HIŠ. ZDAJCI JE UZRL DEKLICO Z RAZBELJENIMI LICI IN SLIŠAL, KAKO SI ŽELI ZVEZDIC. SMILILA SE MU JE, A NI VEDEL, KAKO BI JI POMAGAL. ODLETEL JE SPET IN SE DVIGNIL NAD STREHE VISOKIH HIŠ. NEBO JE BILO TAKO TEMNO, DA JE BILO VETRČKA SKORAJ ŠTRAH. ZLETEL JE DALEČ ZA MESTO, KJER NI BILO DIMA, NE OSLEPUJOČIH ULIČNIH SVETILK, TAKO DA JE VIDEL DALEČ DO VISOKIH GOR. IN GLEJ, NA GORAH JE SNEŽILO, NJEGOV BRAT JE PODIL PO ZRAKU CELO METELICO.

BRRR, TAM MORA BITI MRAZ, SE JE STRESEL VETRČEK IN SE HOTEL VRNITI RAJŠI NA SVOJE DVORIŠČE. A NENADNO SE JE SPOMNIL NA DEKLICO, KI HREPENI PO ZVEZDICAH. KOLIKO JIH ZDAJ PADA

TAMLE NAD GORAMI! KAJ KO BI ENO PRINESEL DEKLICI NA OKNO? NIČ SE NI VEČ OBOTAVLJAL — KAKOR BLISK JE ŠVIGNIL NA GORE.

»ZDRAVO, BRAT!« JE ZAKLICAL GORSKEMU VETRIČU, KI SE JE IGRAL S SNEŽINKAMI.

»ZDRAVO! KAKO SE TI GODI?«

»IŠČEM LEPO SNEŽINKO. POTREBUJEM JO,« JE KRIČAL VETRČEK. IN ŽE JE UZRL SNEŽINKO, KI MU JE BILA VŠEČ. BILA JE IZREDNO VELIKA IN SE JE KRASNO SVETILA. UJEL JO JE NA SVOJO DLAN.

»LEPA MOJA SNEŽINKA,« JE PRAŠAL, »ALI BI HOTELA STORITI DOBRO DELO?« IN HITRO JI JE POVEDAL O BOLNI DEKLICI, KI HREPENI PO ZVEZDICAH.

»AH, PA ŠE KAKO RADA!« JE DEJALA SNEŽINKA, »TODA ČE ZLETIM S TEBOJ, BOM GOTOVO POGINILA. NA TVOJEM DVORIŠČU JE ZAME PREGORKO, RAZTOPILA BI SE.«

»KAKOR MISLIŠ,« JE REKEL VETRČEK, »TODA POMISLI, DA BI DEKLICA MIRNO ZASPALA, IN VROČICA BI SE ZMANJŠALA.«

SNEŽINKA SE JE ZAMISLILA, POTEM PA POŠEPETALA: »DOBRO, ODNESI ME TOREJ K TISTEMU OKNU!«

»HURÁ,« JE VESELO ZAKRIČAL VETRČEK IN LETEL KAKOR DIVJI PROTI MESTU. »NIČ SE TI NI TREBA BATI,« JE TOLAŽIL SPOTOMA SNEŽINKO NA SVOJI DLANI. »TAKOJ TE BOM SPET ODNESEL NAZAJ.«

KO BI TRENIL, SE JE SPUSTIL VETRČEK NA DVORIŠČE MED SIVIMI ZIDOVI TER PRAV OPREZNO POLOŽIL SNEŽINKO NA ŠIPO MILIČINEGA OKNA. ZDAJCI JE ZAŽARELA V NASPROTNEM OKNU LUČ IN V NJENI ZARJI SE JE ZASVETILA SNEŽINKA KAKOR KRASNA ZVEZDICA. MATI, KI SE JE RAVNO OZRLA OD PEČI, JO JE VIDELA IN HITRO VZELA BOLNO MILICO V NAROČJE.

»MILICA, MILICA,« JE KLICALA VSA VESELA, »POGLEJ NA OKNO!«

MILICA SE JE ZAGLEDALA V BLESTEČO SNEŽINKO IN USTA SO SE JI NASMEHNILA.

»ZVEZDICA,« JE ŠEPETALA, »ZVEZDICA!« IZTEGNI LA JE TRESOČE SE ROKE PROTI OKNU, GLAVICA SE JE NAGNILA MATERI NA RAMO; ZASPALA JE. MATI JO JE BRŽ POLOŽILA V POSTELJICO IN BILA VESELA, DA MILICA PO NESKONČNIH DNEH MRZLICE IN VROČICE ZOPET SPI.

SNEŽINKA SE JE ODTRGALA Z OKNA: TOPLOTA SOBE JO JE SLABI LA, ČUTI LA JE, DA OMEDLEVA. PREDEN PA JE PADLA NA UMAZANA TLA, JO JE PRESTREGEL VETRČEK, KI JE SKRBN O PAZIL NANJO, TER JO ODNESEL VISOKO V ZRAK. TODA SNEŽINKA SE JE ŽE TAJALA.

»VSE ZAMAN,« JE VZDIHNILA, »NA GORE NE PRIDEM VEČ.«

TODA ZDAJCI JE PLANIL NA DVORIŠČE MRZEL SEVERNIK, VES LEDEN. POBRAL JE SNEŽINKO VETRČKU Z DLANI IN JO V DIVJEM LETU ODNESEL ZA MESTO. IN ŽE JE BILA SPET NAD GORAMI, ZLEZLA JE SEVERNIKU S PRSTOV IN HITELA VESELO V NAROČJE SVOJIH DRUŽIC NA VEJI VISOKE JELKE.

VETRČEK JE ZRL ZA SEVERNIKOM IN SE ZADOVOLJNO SMEHLJAL. POTEEM SE JE PRITISNIL NA OKNO BOLNE DEKLICE. OB NJENI POSTELJICI JE STAL GOSPOD DOKTOR IN MATI JE VSA SREČNA BOŽALA HČERKO, ZAKAJ GOSPOD DOKTOR JE DEJAL:

»TAKO, NAJHUJŠE JE MINILO. KO SE NASPI, BO BREZ VROČICE IN V NEKAJ DNEH BO ZDRAVA.«

»JUHUHU!« JE ZAVRISKAL VETRČEK IN SE KAKOR BLAZEN ZAPODIL PO DVORIŠČU...

F r a n c e B e y k

Peklenšček in Špela

Tam, kjer sem jaz doma — veste, to je na Tolminskem — stoji gora, ki se imenuje Kojca. Ta je podobna strmi strehi, pokrita s senožetmi in gozdovi, nič skalovita. Le na vzhodni strani stoji pod vrhom velika skala, ki se kakor stolp dviga v nebo.

Od kod je ta skala? Vprašal sem in so mi povedali, da jo je bil prinesel hudič in tam pustil.

To pa se je bilo zgodilo davnaj davnaj. V tistih časih, ko je še vrag hodil po zemlji in se ljudem prikazoval v različnih podobah.

Takrat je pod Kojco živela neka ženska, ki ji ne vem imena. Imenujmo jo Špelo! Bila pa je sama, čisto sama, ni imela moža ne hlapca. Jezična in huda pa tako, da bi ugnala samega vraga.

Glas o nji je šel daleč naokrog, nobeno čudo, da je nazadnje prišel tudi v pekel. Peklenščki, mali in veliki, so se pomenkovali o nji. A nihče izmed njih se ni mogel pohvaliti, da bi si bil

že zagotovil njeno dušo. Poglavar vragov je bil zaradi tega zelo hud. Nazadnje bo Špela še umrla in se jim bo, kakor je huda, izmuznila iz krempljev.

»Kdo pojde po Špelo?« je vprašal zbrane hudiče.

Peklenščki so trdo molčali. Hude ženske se še vrag boji.

Pa se oglasi zlodej, ki je bil zelo suh in je močno šepal na eno nogo.

»Jaz pojdem,« je rekel.

In je res šel. Spremenil se je v hlapca in se s culo čez ramo ustavil pred Špelino hišo.

»Ali ne bi potrebovali hlapca?« jo je vprašal.

»Potrebovala bi ga,« mu je odgovorila Špela. »Seveda bi ga potrebovala. Pa nihče ne prestane pri meni.«

»Prestal bi, pa če bi mi tudi hosto drobili na hrbtu,« ji je dejal zlodej.

»Prav. A kaj zahtevaš za plačilo?«

»Niti denarja niti blaga,« si je peklenšček vesel pomel roke. »Da veš, jaz sem vrag!«

»Saj sem te koj spoznala,« se je zasmejala ženska. »Že od daleč smrdiš. Povej, kaj zahtevaš za plačilo?«

»Tvojo dušo,« je rekel zlodej. »Pet let ti bom zvesto služil, vse bom storil, kar mi boš ukazala. Čez pet let, ko zazvoni poldan, bo tvoja duša moja.«

»Dobro,« je rekla Špela. »Za danes te vzamem na poskušnjo. Ako presta-

neš do večera, velja! Pa glej, da storiš vse, kar ti bom ukazala, sicer ne dobiš duše.«

In tako sta Špela in zlodej sklenila veljavno pogodbo.

Zlodej je cepil drva, Špela pa je šla in se napila žganja. Potem je sedla na prag in govorila, govorila, da bi se je zlodej naveličal. Ta pa nič, kakor da je slep in gluhi, še zmenil se ni, cepil je drva. Ženska pa se je ujezila, zmerjala ga je, vsega mu je izrekla, da bi še osel skočil iz kože. Vrag pa se je še smehljaj, kakor da mu poje lepo pesmico. Pijana Špela pa zgrabi krepelce, skoči do peklenščka in udriha po njem, da vse treska in poka. Zlodej pa se je le malo upognil, zamižal in držal udarce kot točo. Niti zacvilil ni, nikar da bi pobegnil.

Špela se je utrudila, se pijana zvrnila v travo in zaspala.

Prebudila se je šele naslednji dan. Zagledala je vraga, kako sedi na pragu in se smehlja predse.

»Dobro si se držal,« mu je rekla, »kot še nihče pred teboj. Zdaj pa na delo!«

Poslej je šlo pri hiši vse kakor da je namazano. Nihče ni vedel, da ima Špela vraga za hlapca, vendar se jim je to dozdevalo. Kdo bi prenašal vse Špeline psovke in udarce, ako mu ni bil sam Satan za očeta? Četudi je šepal na eno nogo, je prenašal najtežja breme, kot bi bila peresce. Naj mu je gospodinja ukazala še tako težko delo, ga je izvršil takoj in brez oklevanja.

Špela pa je postala zamišljena. Ko je bila dušo zapisala vragu, niti malo ni mislila, da bi mu jo res dala. Zdaj pa se je peto leto že bližalo koncu in jo je začelo skrbeti. Da bi se vrag razjezil, pobegnil in tako izgubil njeno dušo, mu je ukazovala vedno težja dela. Zlodej pa nič, storil je vse, ne da bi trenil z očesom, in če bi mu celo smreko ukazala prinesiti iz gozda.

Nastopil je zadnji dan njegove službe.

Špela mu je pokazala veliko skalo, ki je že dolgo ležala v grapi.

»Ponesi jo na vrh Kojce!« mu je rekla. »Pa glej, da jo doneseš do poldneva, sicer se mi ne vračaj po dušo!«

Vrag, ki mu nič ni bilo pretežko, si je naložil skalo in sopihal navkreber. Špela je sedela pred hišo in ga je gledala. Bil je šepav, počasi je hodil, a vendar dovolj naglo, da skalo lahko donese do poldneva in se še vrne po njeno dušo.

Zaskrbelo jo je, postalo ji je vroče; tedaj se ji je porodila dobra misel. Tekla je k cerkvi in zazvonila poldan, četudi je bila šele enajsta ura.

Tako je prevarila vraga. Ko je ta zaslišal zvonjenje, je skalo z vso silo zasadil v tla, zapiskal od jeze, tekel preko brega in se nenadoma pogreznil v zemljo.

Skala še danes stoji. Na mestu, kjer se je bil pogreznil vrag, je brezno. Ako vržeš kamen vanj, ne slišiš padca, tako je globoko.

Izpričevala

Spet končano je polletje. Čas že kar preveč beži! Zdaj zdaj bo pomlad, za njo pa kmalu konec šolskih dni.

Tončkovo izpričevalo polno samih je petic, Janko pa se skoraj jokaj, strah ga dvojk je in enic.

Dobra Micka ga tolaži: „Janko, glej, še marsikdo bo do konca vse popravil, če pazljiv in priden bo!“

Metuljček z dragulji

(Kitajska pravljica)

Na daljnem vzhodu, kjer so najrejene hišice iz živo pisanega papirja, kjer so vrtovi lični umotvorčki z mostički, raz katere vise zvončki in templji iz gladkega belega porcelana, v tej deželi je živela mala princeska Li-li-čing. Stanovala je v palači z zlato streho in v njenem vrtu so cvetele cvetice v vseh mavričnih barvah. Ko se je Li-li-čing v svojem krasnem svilenem oblačilcu nekoč sprehajala na vrtu po lepo očiščenih stezicah, ki so bile posute s srebrnim peskom, je opazovala metuljčke, ki so frfotali od cvetice do cvetice. Niso ji ugajali. Skromno pisani so se ji zdeli, premajhni in sploh premalo lepi.

To je slišal sosed princeske, mandarin Ti-ti-pu, o katerem so ljudje šušljali, da je čarovnik. Nekega dne se je pojavil pred Li-li-čing in je rekel: »Prevzvišena princeska, lunina cvetka! Slišal sem, da se ti zde metulji, ki letajo okrog tebe, zelo grdi. Res je — tvoja modrost je zadela pravo — niso lepi. Tako okorni in navadni so, da morajo biti tvoje blesteče, zvezdne oči razžaljene!«

»Ne čvekaj toliko, Ti-ti-pu!« je nejevoljno rekla princeska, »povej mi rajši, kako bi se dalo temu pomagati.«

Ti-ti-pu je pomežiknil s svojimi poševnimi očmi in je rekel: »Visokorodna Li-li-čing! Tvoje ime zveni kakor zvonjenje srebrnega zvončka. Samo eno besedo izreci in metulj, kakršnega še nihče ni videl v življenju, bo letal po tvojem vrtu!«

Seveda je bila princeska sedaj strahovito radovedna. Ti-ti-pu pa je potegnil izpod širokega oblačila položeno črno škatlico in jo odprl. Na nebesnosinji svileni blazini je počival metulj, z razprostrtimi krili, ki je bil tako krasen, da je mali Li-li-čing pošla sapa od začudenja. Bil je velik kakor krizantemin cvet, v njegova krila, potresena z diamantnim prahom, so bili vdelani najlepši dragulji.

»Dotakni se ga s prstom, princeska!« je rekel mandarin.

To je storila Li-li-čing. In glej — metulj se je dvignil iz škatlice in pričel letati po vrtu. Bilo ga je veseljje gledati. Če pa je princeska stegnila roko, je prišel čudežni krilatec k njej in se vsedel kakor krotek ptiček na njen prst.

»Moram ga imeti, naj stane kolikor hoče!« je razburjeno rekla Li-li-čing z rdečimi lički. »Povej mi, Ti-ti-pu, koliko hočeš zanj?«

»Sto tisoč štirioglatih zlatnikov!«

Princeska se je nekoliko prestrašila. »Ali morajo biti štirioglati?« je vprašala, kajti taki zlatniki so imeli še enkrat večjo vrednost kakor okrogli.

»Da,« je resno rekel Ti-ti-pu in odkimal z glavo, kar pomeni v tisti deželi: da, tako je.

Vzlic temu, da je princeska pričakovala, da njenemu očetu ta kupčija ne bo po volji, je izplačala mandarinu sto tisoč štirioglatih zlatnikov in dobila za to dragoce-nega metulja.

Zdaj je bila zelo srečna, ko se je sprehajala po vrtu; metuljček pa je vedno letal okoli nje.

Nekega dne je dobila obisk. Iz sosednje dežele je prišel knez, dostojanstven mož, ki ga je mučila, tako se je zdelo, težka bolečina, kajti nikoli se ni zasmel. Oče je prosil princesko, naj bo ljubezniva z odličnim gostom in naj skrbi za njegovo zabavo in razvedrilo.

Li-li-čing se je kaj rada zavzela za žalostnega kneza in se je trudila na vse načine, da bi ga razvedrila, toda ni se ji prav posrečilo. Peljala ga je k svojim govorečim papigam in v pravljico lepi vrtiček, kjer so bile pomaranče na drobnem drevju tako majhne kakor češnje, zaigrala mu je pesmico na lutnji, da je zvenelo kakor bi pele vile. Toda žalostni knez ni bil vesel.

Naposled mu je Li-li-čing pokazala čudovitega metulja. In glej — neznamenit smehlaj je hušnil preko knezovega obličja: »Kako je lep!« je vzkliknil ves očaran. »Če bi bil moj, bi se spet mogel smejati!« — Tedaj se je prestrašila mala prin-

ceska. Knezu vendar ni mogla povedati, kako drag je bil ta metuljček. Toda želje gostov so svete! — Nič ji ni pomagalo! Poklicala ga je, da je sedel na njeno roko, in ga ponudila knezu: »Vzemi metulja, spoštovani gospod,« je rekla, »podarim ti ga!« Toda glej — komaj je spregovorila te besede, se je pričel metulj raztegovati in večati in lep mlad princ je stal pred začudeno Li-li-čing.

Tujemu knezu pa so se vtilile solze iz oči.

»Moj sin!« je vzkliknil. »Zdaj si torej odrešen hudobnega čara. To se imaš zahvaliti samo ljubki princeski Li-li-čing, ki te je prostovoljno podarila!«

Zdaj šele je izvedela Li-li-čing o spletkah zvitega Ti-ti-puja, ki je spremenil princa v metuljčka z dragulji in mu je moral vrniti njegovo pravo postavo le tedaj, če ga je kdo podaril komu drugemu.

Seveda se je lepi princ oženil z dražestno Li-li-čing in hudobni čarovnik - mandarin Ti-ti-pu je postal od jeze kar zelen in od nevoščljivosti rumen v obraz, tako da so se dečki, kadar se je prikazal na ulico, norčevali iz njega: »Glejte, tu prihaja nezreli citronasti mandarin!« Ravno tak je namreč bil njegov obraz!

FEBRUAR

(Pust)

Veselo

Klavir

mf

FRANJO ČICEK

PRIGODE PALČKA BOBKKA

Sredi širnega gozda je stala pod mogočnim hrastom velika in lepa goba mušnica. V njej si je uredil lično stanovanje starodavni in plemeniti rod palčkov Skakalčkov. Pri vežnih vratih je bil pritrjen zvonček, da je lahko pismonoša pozvonil in oddal pošto, ne da bi motil očeta Skakalca, ki je rad poležaval. V klobuku mušnice so bile napravljene mične sobice z okenci, raz katera so viseli pristni kranjski klinčki. Da so zavarovani tudi od zgoraj, je dal gospod Skakalec napraviti strelovod. To je bila pokončna igla, ki je sprejemala strele nase.

Lepo in snažno je bilo pri domu Skakalčkovih. Le ena skrb in nadloga jih je tlačila. Imeli so namreč sinčka edinčka Bobka, ki je pretaknil vse kote in prebrskal vse luknje. Potikal se je okrog po šumi in nagajal zdaj mravljam zdaj čmrljem. Gospod Skakalec je najel za Bobka murna, ki ga je učil goslanja. Toda Bobek je svojega učitelja večkrat pri pouku ščipal v nogo, da je ta nemilo kričal. Telovadbe ga je učila kobilica, katero je kaj rad vlačil za mustače.

Kadar je šel gospod Skakalec na obisk, je dal zapreči v kočijo dve miški in vsekdar je hotel biti Bobek za voznika, da je lahko vlačil miški za rep. Iz kril pikapolonice si je napravil Bobek klobuk in se proglasil za skavta vsega gozda, le skavtskih postav se ni držal. Miškam je skakal na hrbet in jih učil dirkati čez ovire. S fičafajem je streljal borovnice in jagode, hrošče pa je napadal s sulico, ki si jo je

bil naredil iz materine šivanke. Sploh je bil Bobek živ nepridiprav v gozdu.

Očka gospod Skakalec ga je sicer včasih malo našeškal, toda ker je imel profin in naduho, se je sam bolj izmučil in Bobek jo je ucvrl iz mušnice na prosto in se od veselja postavljaj na glavo. Toda nesreča nikoli ne počiva in tako se je zgodilo nekega dne, ko je Bobek zopet ušel očetovi brezovki in se od razposajenosti valjal po cesti, da je prišel mimo kmet Hacıfl. Zagledal je palčka v prahu in vzkliknil:

»Ha, ta mi bo še prav prišel.«

Preden se je Bobek zavedel, kako in kaj, je že tičal v kmetovem žepu. Strašno je bilo Bobku žal, da ni ubogal očeta in da je pobegnil od doma — ali po toči zvoniti je prepozno. Stiskalo ga je v žepu, da bi se bil kmalu zadušil.

Ko je prišel Hacıfl domov, je postavil palčka na mizo in otroci so, kar zijali od veselja. Bobek se je držal nekaj časa kakor kislakumara ali bunke v hrbet in glavo so ga kmalu spravile na drugo plat. Pa je pričel skakati in telovaditi po mizi, da so se mu vsi čudili. Lačen in utrujen je kmalu zaspal. Da ne bi pobegnil, ga je Hacıfl zaprl v miznico. To je Bobku kaj prav prišlo. Lotil se je kruha in v kotu je celo iztaknil klobaso. Pa je jedel in jedel, toliko da ga ni razneslo. Nato je zaspal in je spal in bi še spal danes, da ga ni kmet na vse zgodaj sunil med rebra in se zadril:

»Za hlapca boš služil. Danec gremo orat. Pa boš gonil vole. Hajdi, mrcina lenuharska!«

Je korakal Bobek poleg volov, ali pol ure je rabil, da je pretekel pot, ki so jo napravili voli z nekaj koraki. Pa ga je Hacifl pobral in ga vtaknil levemu volu v uho. Je Bobek v volovskem ušesu gonil in ko-

Frnikula je opazil palčkov padeč in ga hotel pobrati. Toda Bobek je smuknil v prvo mišjo luknjo in pokazal gospodu Frnikuli figo.

»Takole. Zdaj sem pa ob njega in denar,« tarna gospod Frnikula

mandiral in so voli lepo stopali in zavijali. Pa pride mimo trgovcev gospod Frnikula iz mesta. Ustavi se in se čudi, kako da voli tako lepo orjejo brez gonjača.

»O, gospod. Imam gonjača, imam. Pa še izvrstnega,« pravi Hacifl in pokaže Frnikuli palčka v ušesu.

»Ta bi še meni dobro služil,« si misli gospod Frnikula in začne barantati za Bobka. Hacifl je bil lakomen denarja, pa je prodal palčka.

»Bom že našel še drugega,« si je mislil, potegnil Bobka iz ušesa in ga dal trgovcu. Gospod Frnikula je vtaknil palčka v žep, kjer je imel uro, in jo mahnil nazaj proti mestu. Strašno se je čudil Bobek uri, ki je razbijala poleg njega.

»To je gotovo tovarna za topove,« si je mislil. »Le kaj da jo ima pripeto na verigi? Saj mu ne bo ušla.« Je pričel Bobek plezati po verižici, da vidi, kod ga Frnikula nosi. Pa ni dolgo užival lepega razgleda. Kajti se je spomnil gospod Frnikula, da bi pogledal, koliko je ura. In je potegnil za verižico. Lop, je ušla verižica Bobku iz rok in je telebnil naravnost v travo. Gospod

in ga išče po travi. Bobek ga je skrivaj opazoval iz mišje luknje in govoril sam pri sebi:

»Le išči me. Ne grem nazaj v tovarno. Saj bi še oglušil!«

Gospod Frnikula je prebrskal vso travo in tlačil prst v vsako luknjo, toda o palčku ni bilo ne duha ne sluha. Je nekaj zarentačil in od jeze pljunil, pa je šel dalje...

»Tako. Kam pa sedaj?« si misli Bobek in prileze iz mišje luknje. »Da bi vedel, kje je moj dom!« Tako se maščuje. Zemljepisja, ki ga je poučevala mravlja Slokoskoka, se ni maral učiti. Zdaj pa vohaj, kod in kam? Milo se mu je storilo pri srcu in pričel je jokati. Vse bi popravil in poboljšal bi se, samo da pride do očetove hiše. In je napravil Bobek trden sklep, da bo poslej dober palček. Nič več ne bo nagajal očetu ne učiteljem. Tudi ne bo streljal jagod in borovnic ali mučil živalc. Vsem ljudem in živalim bo dober, kakor je to stara navada palčkov. Da bi le prišel domov! K prvi hiši pojde služiti in bo pridno delal in ubogal, samo da mu pokažejo pot domov...

(Dalje prihodnjic)

Pripovedka o Luki Prismuki

Tisti dan, ko se je v Dragočajni rodil Luka Prismuka, je bil ravno pustni torek.

Iz hiš je dišalo po cvrtju, zakaj stara navada je, da mora biti na pustni dan kaj boljšega za pod zobe.

Kdo bi le zmeraj otepal črn kruh, saj Dragočajnci so drugače premožni ljudje; bele moke iz domače pšenice imajo na pretek, masti jim tudi ne manjka, ker vprav pred Pustom zakoljejo skoraj pri vsaki hiši kar po dva prašiča.

Prismukovi so ta pustni torek še prav posebno slovesno obhajali, zakaj rojstvo sina ni kar si bodi.

Družina Prismukova je bila sicer mnogoštevilna — bilo je pet otrok, trije sinovi in dve hčeri — pa so šestega člana družine sprejeli z nič manjšim veseljem kakor prejšnje.

To pa tembolj, ker je bil novorojenec čudo svoje vrste.

Otrok namreč niti enkrat ni zajokal, kakor je to pri novorojencih navada, temveč se je venomer samo — smejal.

Namesto joka je bil torej smeh v hiši in soseda Škrbinka, ki je bila botra otrokom, je brž takole uganila:

»Kaj takega pa še ne! Seveda, Pust je, najveselejši dan v letu — ali se naj potem otrok cmeri? Veseljak bo, to vam povem, da mu ne bo enakega.«

Ko je soseda to izgovorila, jo je nekaj zaščegetalo v nosu in je kihnila.

»Tako je,« se je obrnila k navzočnim. »Ali nisem pravila, da bo tako? Luka, štefan vina plačam — na zdravje otrokal«

Te zadnje besede so veljale očetu in gospodarju Luki Prismuki.

Ženske so se kar namuzale, ko se je soseda botra tako obnesla. Ena je dejala:

»Veste kaj? Še to bi bilo treba poizvedeti, ali bo otrok ostal doma ali bo odšel po svetu...«

Ostale so pritrdirile, ta pa je zgrabila smejočega se nebogljjenčka v zibeli in ga — ne bodi lena — položila na sobni prag.

Otrok tudi zdaj ni zajokal, temveč se je zasmeljal in se zakotalil čez prag v vežo.

»Jej, ali vidite?« so zategnile ženske. Botra Škrbinka pa je povedala:

»Čez prag se je zakotalil otrok; tega pa ne boš obdržal doma, Luka; po svetu se bo šel potepat.«

Ko so sosede položile otroka nazaj v zibel in se dodobra naklepetale, se je ena izmed njih nenadno spomnila, kako naj bo otroku ime.

Vprašale so mater.

Ta pa je odvrnila:

»Kar on naj pove, oče; meni je vseeno.«

Gospodar Luka Prismuka je v zadregi pokašljeval in ni vedel, ne kaj, ne kako naj odgovori.

»Sitna reč — tole ime,« je slednjič zinil.

»Na pustni dan je prišel otrok na svet; a Pust — Pust ga ne moremo imenovati, saj se že zdaj zmeraj smeje...«

»Kje neki — Pust!« je odklonila tudi Škrbinka. »Prinesi pratiko, Luka, tam je dovolj svetnikov, bomo že enega izbrali.«

A zdaj je bil oče Prismuka v še hujši zadregi.

»Pratike pa ni pri hiši, škoda, zares škoda...«

»Da nimate pratike? Kako pa to, da ne?«

»I, kaj jaz vem! Pri nas nikoli nobenega trebuha ne boli, da bi nanj pratiko polagali.«

»Pa ti stopi ponjo, Lenka!«

Soseda Škrbinka je kar zviška pogledala Luko.

»Pri nas pa pratike sploh ne potrebujemo, imamo koledarjev dovolj, po vseh stenah vise,« se je odrezala.

Sosede pa v smeh, a nazadnje se je izkazalo, da nikjer v vsej Dragočajni nimajo pratike.

»Bom pa napregel sani,« se je tedajci domislil gospodar, »pa grem po pratiko k fari.«

Koder koli je Luka Prismuka hodil, povsod je s svojim smehom in norčijami vžigal v ljudeh dobro voljo in veselje.

Nekega dne so ga sredi temnega gozda srečali trije razbojniki z zakrinkanimi obrazi.

Luka Prismuka seveda ni vedel, kdo so, in je mislil, da ima opraviti s svojimi pajdaši.

»Ne bodi norčav, teleban,« se je zdaj razhudila žena. »Pa naj se otrok imenuje po tebi.«

»Saj res,« so pritrdile ženske in tako je tudi ostalo.

Dokler je bil majhen, so razposajenca, ki je zmeraj kakšne norčije uganjal, klicali za Lukca; ko pa je dorastel, je postal Luka — Luka Prismuka.

Polnih pet let je v šoli trgal hlače in učitelj ga je imel tako rad, da ga je ves čas obdržal kar v prvem razredu.

Za silo pa se je Luka Prismuka vendarle naučil brati in pisati.

Nekoč, bilo je v predpustu, vprav na njegov rojstni dan, pa je Luka Prismuka kar na lepem pobegnil v svet.

In tako se je res izpolnilo prerokovanje vaških klepetulj ob njegovem rojstvu.

»He, bratci,« se je zasmel, »ali tudi vi uganjate šale po svetu?«

Razbojniki so ga grdo pogledali, eden izmed njih je zamrmral proti tovarišema:

»Tale bedak bi nam pa utegnil še koristiti.«

»Kdo si, kam in od kod?« se je obrnil k Luki in mu od blizu pogledal v obraz.

»Jaz sem Luka Prismuka, hodim po svetu svojo pot in sem doma tam in tod.«

Ta odgovor je bil razbojnikom očitno všeč, zakaj postali so nekoliko prijaznejši in povabili Luko s seboj.

Dolgo so hodili, šele v mraku so dospeli iz gozda na ravan, kjer je stala samotna graščina.

Ob robu gozda so se razbojniki ustavili. Poglavar je dejal:

»Ti, Luka Prismuka, nam boš pomagal, si razumel? Tistole graščino bi radi obiskali nocoj. Pojdi tja, zabavaj graščaka in njegove ter prosi nato za prenočišče. Ponoči pa, ko boš zaslišal žvižg, nam odpri vrata. razumeš? Če ne narediš vsega tako, kakor sem ti zapovedal, te obesimo jutri zarana na prvo drevo. Pojdi!«

Luka Prismuka se je veselo poslovil od razbojnikov in jo mahnil proti graščini.

Tam so ga sprejeli z odprtimi rokami in so se pozno v noč zabavali ob njegovih burkah in šalah.

Nato so se odpravili spat.

Tedaj je Luka Prismuka zaslišal žvižg.

Šel je in odklenil vrata.

Trije zakrinkani razbojniki so planili v graščino z ostrimi noži v rokah.

Luka Prismuka pa je tedaj skočil vrh stopnic in se pričel na vse grlo krohotati.

Graščak, njegova družina in sluzinčad, ki še niso bili pospali, so bili takoj na nogah.

Med vriščem in hrupom so pregnali razbojnike, ki so preklinjaje zbežali nazaj v gozd.

Luka Prismuka pa je ostal vrh stopnic in se še zmeraj krohotal.

»Lopov!« ga je nahrulil graščak. »To si napravil ti! Zgrabite ga in ga vrzite v ječo!« je zaukazal svojim ljudem.

Vse Lukovo zatrjevanje, da ni mislil nič slabega, ni pomagalo.

Zaprli so ga in imajo menda zaprtega še danes.

Zato pa tudi na svetu ni pravega veselja več, ker ni Luke Prismuke, da bi ljudi zabaval; pač pa je mnogo takih razbojnikov in potepuhov, ki svet samo sleparijo in goljufajo, a kljub temu uživajo svobodo.

Nemara bo tedaj bolje, kadar se bo izkazala nedolžnost Luke Prismuke.

Kdaj in kako — pa nihče ne ve.

Bela vojna

„Dajmo se kepati!“

Stanko veli,

„saj se domov nam
še nič ne mudi!“

Rada ubogata
Miha, Boštjan —
vname se bitka
sred snežnih poljan.

Kepa za kepo
po zraku frči,
naši fantiči
so mokri že vsi.

Kaj pa doma bo,
nobeden ne ve,
ako povrh še
obed zamudé . . .

Anton Debeljak

PLAŠNI ZAJČEK

(Indska basen)

BIL JE SVOJE DNI KMETIJSKI PEŠ, KI JE ZVESTO LJUBIL VSE ŽIVALI, SVOJE BRATE, IZROČENE NJEGOVEMU VARSTVU. Z VESELJEM JIM JE DELIL MODRE NASVETE IN JIM IZKAZOVAL MNOGOTERE USLUGE.

VENDAR JE BILA VRLA ŽIVALCA TU PA TAM V POSMEH SVOJEMU DROBIŽU, IN SICER ZARADI SVOJIH UŠES. POMISLITE: IMELA JE SAMO ŠE SPOMIN UHLJEV, IZGUBIVŠI JIH KOSCEMA, KO JE BRANILA DVORIŠČE PRED LISJAKOVIMI OBISKI.

ZLASTI KUNCI, TAKO PONOSNI NA SVOJE PAHLJAČE, SO GA NEPRESTANO ZBADALI. NA DVORIŠČU JE ŽIVEL KUNČEK, KI JE BIL TAKO BOJEČ, DA JE VENOMER TREPETAL IN SE STALNO VPRAŠEVAL:

»ČE BI SE MORDA NEBO ZRUŠILO! KAJ BI SE ZGODILO?«

KER JE TOLIKO NA TO MISLIL, SE JE NAPOSLED UVERIL, DA JE KAJ TAKEGA MOGOČE. KO JE NEKI DAN DRGETAJE RAZGLABLJAL O TEM STRAŠNEM POLOMU, JE ZASLIŠAL RAHEL ŠUM. KOSTANJ JE BIL NAMREČ PADEL S SVOJEGA DREVEŠA, KI GA JE ZIBAL VETER. NAŠ NESPA-METNI ZAJČEK JE BIL TAKO STRA-HOPETEN, DA JE TAKOJ ZAVEKAL:

»NEBO SE PODIRA! NEBO SE PODIRA! REŠI SE, KDOR MOREŠ!« IN OD-DIRKAL JE NA VSE KRAKE, NE DA BI BIL VEDEL, KAM GRE. NA POTU JE NALETEL NA KUNCA SVOJEGA ZNANCA IN MU ZAVEČAL:

»REŠI SE, NEBO SE POGREZA!«

»NEBO SE POGREZA? ALI RES?« JEKNE DRUGI PRESENEČEN. IN RAZ-SIRIL JE NOVICO MED VSE ZAJCE, KI SO ZBEŽALI IN SE DRLI:

»NEBO SE POGREZA! NEBO SE POGREZA!«

TAKISTO JE NASTAL POPLAH MED VSEMI ŽIVALMI: NAJPREJ RACE, POTEM GOSI, POTEM PURE, POTLEJ KURE, POTLEJ OVCE, POTLEJ PUJSI, POTLEJ OSEL, POTLEJ KONJ, POTLEJ PA KRAVA.

NOVICO JE ZVEDEL SKORAJ ŠE PEŠ, KI SI JE VES ZACUDEN REKEL:

»OD KOD NEKI JIM JE PRIŠLA TA MISEL? JAZ NE VIDIM, DA BI SE NEBO KOLIČKAJ POGREZALO!«

HOTEČ USTAVITI BREZUMNO BEGANJE TER UMIRITI PREPLAŠENE ŽIVALI, JE BESNO ZABEVSKAL IN JIH VPRAŠAL:

»KAJ PRIPOVEDUJETE?«

»OPOZORILA SEM JIH NA TO«, PRA-VI KRAVA, »DA SE NEBO PODIRA NAD NAMI.«

»KAKO PA TO VEŠ?«

»KONJ ME JE OPOZORIL NA TO«, REČE KRAVA MED PREŽVEKOVANJEM.

KONJ ODVRNE: »OSLA SEM SLIŠAL, KI JE O TEM RIGAL.«

OSEL PA DE: »PRAŠIČ JE TAKO POVEDAL!«

PRAŠIČ JE STVAR IZVEDEL OD OVAC, OVCE OD KOKOŠI, KOKOŠI OD PURANOV, PURANI OD GOSI, GOSI OD RAC, RACE OD KUNCEV, KUNCI PA SO SE SPOGLEDALI IN REKLI:

»TA NEUMNI KUNČEK NAM JE STVAR NATVEZEL!«

TEDAJ POVZAME KUŽEK:

»ZAJČEK PLAŠLJIVČEK, KATERA REČ TI JE DALA MISLITI, DA SE NEBO PODIRA?«

»PA SAJ SEM GA SLIŠAL«, SE ODREŽE ZAJEC.

»ALI RES, SLIŠAL SI GA? KJE PA?«

»TAMKAJLE, BLIZU MOJEGA BRLOGA!«

»NO, PA POJDI Z MENOJ«, OBZIRNO POVZAME PES, »POKAŽEM TI, DA SI SE ZMOTIL.«

»OH, TEGA PA NE!« ZACVILI DOMAČI ZAJČEK. »PREVEČ ME JE STRAH, NE MOREM ITI TJA!«

»ČE JE STVAR TAKA, TE PA PONESEM TJAKAJ.«

REČENO, STORJENO. BLAGI KUŽEK RAHLO PRIME ZAJČKA ZA KOŽO NA VRATU IN GA POSTAVI NATANKO

PRED NJEGOV BRLOG. V TEM TRENUTKU SO JELI PADATI DRUGI KOSTANJI IN KUNČEK JE MORAL SPREVIDETI PRAVI POLOŽAJ:

»RES JE, NEBESA SE NE RUŠIJO!«

»PRAV«, SE ZOPET OGLASI PSIČEK, »A ZDAJ JE TREBA TO DRUGIM DOPOVEDATI. IN VPRIČO VSEH DOMAČIH ŽIVALI, ZBRANIH NA DVORIŠČU, JE ZAJČEK TRIKRAT PONOVL:

»NEBO SE NE PODIRA! NEBO SE NE PODIRA! NEBO SE NE PODIRA!«

POMIRJENI SO TEDAJ VSI ODŠLI IN PONAVALJALI BESEDE, KI SO JIM VRNILE POKOJ.

PES SE PRIBLIŽA BOJAZLJIVEMU ZAJČKU, ČES:

»VSE ZLO POTEKA IZ NEVEDNOSTI. DOLGA UŠESA IMETI ŠE NI VSE. NAVADITI SE MORAMO POSLUŠATI IN RAZUMETI!«

I v a n R a z p o i n i k

Skrivnost zelene jame

(Čudoviti doživljaji dveh dečkov)

Padalna vrata v zrcalni dvorani

»Najprej pa moram prevariti vajine preganjalce!« je rekla Cvetana. »Pazita! Težek predmet potrebujem.« Ozrla se je iskaje po sobi, stopila nato h knjižni polici in vzela z nje debelo in veliko knjigo. »Tako! Ta »špeh« vsebuje itak samo stare dolgočasne štoriije, ta je ravno pravi! Zdaj pojdita! Le zaupajta mi...«, opazila je tihi dvom v očeh obeh dečkov in se jima zasmejala. Nato je privezala dolg, svilen trak modre barve na vratno kljuko, odprla vrata in stopila v zrcalno dvorano. Konec traka pa je držala v roki. Začudena sta jo gledala Branko in Tomo. Še vedno nista slutila, kaj ima deklica

v mislih. Cvetana pa je že stopila previdno v zrcalno dvorano, korakala preudarno naprej in izgovarjala neke številke. Končno se je zdelo, da je našla, kar je iskala. — Obstala je, dvignila težko knjigo, kolikor jo je mogla, in jo treščila na tla. Zaropotalo je — in kjer je bila prej gladka, svetla plošča, je zazijala temna luknja. Knjiga je izginila in padla s pljuskom v črno temo.

»Tako!« je zadovoljno vzkliknila deklica in šla previdno okoli odprtih padalnih vrat. »Sedaj lahko dobri meščani Estere iščejo dečka, ki sta skozi padalna vrata zdrknila v strašno globino!« Prišla je navzlic varljivim zrcalnimi stenami na dolgem svilenem traku hitro in varno k vratom, ki so vodila v njeno sobo, se globoko oddahnila in jih zaprla za seboj.

»Tako, dečka, storila sem za vaju do nadaljnjega vse, kar sem mogla. Zdaj imamo vsaj dovolj časa, da v miru premislimo, kaj nam je dalje storiti!«

»Povej mi, Cvetana,« je radovedno vprašal Tomo, »če vrata s čud-

no koščeno kljuko zapremo, ali se jih potem od zunaj ne opazi?»

»Ne, Tomo — na tistem mestu je potem zopet zrcalna stena, kakor je bila prej — kljuka zunaj vrat pa ni iz slonove kosti: roka je prava človeška roka. Če bi se jo vidva zbala pritisniti, ne bi bila prava junaka in me ne bi nikdar tu odkrila. Toda pokazala sta, da imata pogum, in zato upam, da se bomo mogli vsi skupaj rešiti iz tega nesrečnega mesta!«

»Cvetana, upoštevati moraš, da sva oba že taka, kakor da bi naju kdo udaril s kolom po glavi,« je zdaj povzel besedo Branko. »Ti nam pa pomagaš kakor najboljši tovariš, to je lepo od tebe!«

»Deklice običajno nimajo toliko poguma,« je ugovarjal Toma. »Ti pa si odlična izjema, čeprav nosiš oblačilo kakor Pepelčica pod čudežnim drevesom v moji knjigi s pravljicami! Prav za prav bi morala nositi hlače in volneni jopič, to bi ti bolje pristojalo!«

Cvetana se je zasmejala: »Nobelih poklonov, prosim! Rajši poslušajta! Razložiti vama hočem, kaj se bo zdaj za temi vrati vršilo. Stražniki zlate hiše ne bodo pregledali zrcalne dvorane, kajti iz izkustva vedo, da jetniki v njej tem prej obupajo, čim dlje morajo sami ostati med varljivimi ogledali. Šele čez nekaj časa bodo stopili v dvorano. Potem bodo opazili odprta padalna vrata; seveda ne slutijo, da nista vidva padla v temno vodo, temveč le debela stara knjiga. Zaprli bodo vrata in mestnim svetovalcem zadovoljno naznanili, da sta bila tujca za svoj prestopek kaznovana in da sta za vedno odstranjena!«

»Medtem pa ta nepridiprava sedita tu v prijazni sobici in bi bila prav srečna, če ne bi bolehalo za težko boleznijo,« je rekel Tomo in pomežiknil z očmi.

»Kakšno bolezen pa imata?« je vprašala Cvetana. »Ta bolezen tiči v želodcu, plemenita rešiteljica!«

je deklamiral Tomo, »lakota se imenuje, edino zdravilo zoper njo je izdatna večerja!«

»Res je!« je navdušeno pritrdil Branko, »večerja, ki bi bila združena s kosilom in zajtrkom, bi bila sedajle na mestu. Oba sva kar neprijetno lačna, to sedaj s strahom opažam in občutim.«

Cvetana se je zasmejala. »Ozdravila vaju bom te boleznii, tovariša. Toda prej moram obvestiti o tem moje služabnike.«

Stopila je k steni in snela z žeblija majhno sliko. V svileni stenski prevleki pod sliko, ravno sredi rožnatega vzorca v tkanini, je bila odprtina za ključ. Cvetana je vzela majhen srebrn ključek, ki ga je nosila na verižici okrog vratu, in je odprla vratca. Prikazal se je štiroglat votel proster, iz katerega je potegnila deklica v neizmerno začudenje svojih gostov pravcati telefonček. »Halo!« je zaklicala s pritajenim glasom v aparat. »Medo, ali si ti? — Da prav! Poslušaj! Dobila sem obisk! Da! — Kako? — Mogoče! Predvsem pa sta moja gosta lačna. Ukreni torej vse potrebno za izdatno večerjo. — Prav, čim hitreje, tem bolje! Na svidenje, Medo!« Odložila je slušalo na viliče aparata in spravila telefonček v skriti predal, ki ga je skrbno zaklenila.

»Tako, dečka, še malo potrpljenja, pa bosta dobila svoje »zdravilo«, je veselo rekla deklica.

»Lahko si misliš, Cvetana, da sva strahovito radovedna, kako si prišla semkaj, kako se lahko skrivaš in kako je z vsemi temi tajinstvenimi stvarmi!«

M I L O Š V E S E L

Rože na oknu

Vse je škripalo od mraza.

Nedica je bila na obisku pri stari materi, ki je bila čisto sama, povrh pa je v zadnjem času še bolehalo. Nedica jo je rada obiskovala in vselej je prišla k njej s polno košarico. Tudi danes je položila stari materi na mizo vrečico riža, malo kave in sladkorja, nekaj kolačkov, tri jabolka in še več malenkosti. »Stara mama, ne bodite hudi, ker ne morem ostati delj časa pri vas, mama je naročila, da se moram takoj vrniti, ker bo kmalu tema in bo zdaj zdaj začelo snežiti,« se je opravičevala Nedica.

»Po jedi, ko si bomo napravili udobno in prijetno v tehle naslonjačih, bosta vse izvedela!« je obljubila deklica. Tomo in Branko se zdaj nista mogla odločiti, kaj naj bolj hrepeneče čakata: večerjo ali Cvetanino povest o njenih čudovitih doživljajih.

(Dalje prihodnjic)

Stara mati je pobožala Nedico: »Seveda pojdeš takoj domov. Samo tale lonček čaja izpij, da se ogreješ!«

Nedica se je branila, slednjic pa je vendarle izpila čaj, želela lahko noč in odšla.

Zunaj se je mračilo in veter je ostreje pihal. Nedica se za to ni menila. Veselo je korakala po kolovozni poti, krenila proti gozdiču in šla počasi po strmem gričku. Zdajci je začelo snežiti v gostih, velikih kosmih. Zapihal je še močan veter, in kmalu je pokrivala težka plahta snega vso pokrajino.

Nedica se je za trenutek ustavila, da bi si oddahnila. Toda že je pridirjal nov veter, se zasukal, odbil od tal kakor žoga in zatulil kakor ranjen volk. Nedica je že omahovala, komaj je premikala noge po snežnih zametih. In ko bi trenil, je padla na zemljo tema, tako strašna medla tema, da vidiš okrog sebe le sivo prepast, a nikjer izhodišča.

Nenadoma začuti Nedica, da že ne hodi več po kolovozu, temveč se opteka med grudami. Stemni se ji pred očmi, v glavi ji šumi kakor slap. »Pomoč! Na pomoč! Na pomoč!« zakriči v temo, ko je veter nekoliko utihnil. Z največjim trudom napravi nekaj korakov in spet kliče, kriči na vse grlo, hkrati pa čuti, da noge ne morejo dalje, da dih pojema, da glava še komaj komaj misli. Še enkrat zakriči, še enkrat se malo dvigne, potem pa se tiho zgrudi v zemet...

Luznarjev Miha je bil v gozdu po dračje. Pozimi se veliko pokuri, in denarja je malo. Če torej nočeš vso zimo zmrzovati, moraš v gozd. Miha hodi

prav rad, ker je v gozdu tudi pozimi lepo. Veje so pokrite s sneženim cvetjem, kakor da si zablodil v pravljico. In če gledaš pazljivo okoli sebe, vidiš povsod toliko zabavnih reči. Tukajle se je podpisal zajček s svojimi šapami v sneg, tamle vidiš stopinje jerebic in fazanov, ondi so gospodarile vrane, in tole poleg so srakoperjeve zaloge, tamle pa spet kašča razposajene verice.

Vse to Mihec vidi, vse to razume, ker gozd tako ljubi. Hodi od drevesa do drevesa, boža z očmi in rokami, ogovarja krokarja in pozdravi podlasico. Pri tem pa kajpak ne pozabi, da je prišel sem po drva. Pobira dračje, ga znaša na kup, zveže butaro z vrvo ter si jo zadene na ramo. Še enkrat se gozdu široko nasmeje in jo mahne proti domu.

S kučmo skoraj na očeh prodira varno snežene zamete. Tudi teme ga ni strah. Zavežite mu oči, pa pojde prav tako varno in zanesljivo. Saj po tej poti vendar najrajši hodi.

Zdajci prisluhne. Kaj je to? Ali ni bil to človeški glas? Najbrže ne. Morda je bila sova, morda je samo drevo zastokalo v vetru. Toda — že spet — spet — da, to je glas, obupan glas! Mihec se ustavi, vrže butaro na tla in stoji kakor struna. Od kod prihaja glas? Zdi se mu, da čaka celo večnost, sliši lastno srce in pritisne roko nanj, da bi ne preglušilo neznanega glasu. Zdaj — končno zdaj! Miha šine kakor strela, nič ga ne ustavi, ne sneg ne vihar. Včasih se spotakne, pade, a spet leti dalje, ker čuti, da je glas, ki je prej klical še z vso silo, vedno slabejši. Zdajci nekaj pravi v fantovem srcu: »Tu! Išči!« Miha razmeče z nekoliko zamahi debeli sneg in zadene ob neko telo. Poklekne, dela kakor stroj, sneg leti na vse strani, in kmalu ima Miha v naročju malo prijateljico. Približa lice drobnim ustom in začuti toplo dihanje; z deklico v naročju hiti naravnost proti vasi.

Vihar se je polegel, snežni metež je prenehal, nekoliko se je zjasnilo. In

Miha vidi, da nese sosedovo Nedico. Nedica je ravno odprla oči in se blaženo nasmehnila. Potem je zašepetala: »Kaj se je zgodilo z menoj?« »V zamete si zašla!« ji je mirno odgovoril Miha »Ali ti ni nič?« »Nič,« je zašepetala Nedica; »mislim, da bom že lahko sama hodila.« »Samo vsaj še košček!« ji prigovarja Miha in ne odneha, dokler je ne prinese prav pred hišna vrata. Tam jo oprezno postavi, in preden se Nedica ozre, je že za ovinkom.

Nikar se ne čudite, saj se mora vrniti še po butaro, sicer ne bo mogla mati skuhati krompirja. Leti kakor veter. Tako lepo in veselo mu je. Pred gozdom zavriska, splaši jato vran, pograbi butaro in kmalu si otepa na pragu sneg s čevljev. V sobi je tema. Mati se oglasi od mize: »Malo si se zamudil!« »Pihalo je preveč in snega so cele gore!« pravi mirno Miha in sede na klop.

Večerja mu gre v slast, in ko potem izgine pod pernico, takoj zaspi. Usta so mu na smeh — gotovo ima lepe sanje.

In plačilo?

Do zjutraj mu je nekdo naslikal na okno šopek prekrasnih rož.

Dragi gospod Doropoljski!

Pred kratkim sem imela ošpice. »Zvonček« me je našel v postelji. Prav vesela sem ga bila, ker nisem imela drugega dela kakor v »Zvončku« reševati križanke. Uganila sem vse in jih poslala Vam. Ko sem pa bila boljša, sem čitala povestice. Najbolj mi je ugajala tista o zajčku, ki je hotel imeti rdeče peruti.

Sedaj Vam bom pa na kratko opisala, kako je bilo med ošpicami. Najprej sem začela kašljati in morala sem v posteljo. Vsak dan mi je merila mamica vročino. Bila je prve dni čez 39° C. Čez nekaj dni se je pa vročina zmanjšala. Gospod zdravnik pa je rekel, da moram biti še en teden v postelji, kadar ne bo več ne vročine ne ošpic. Tisti teden pa je bilo najhuje, ker sem bila že zdrava in nisem smela v šolo.

Lepe pozdrave od Vaše

Božene Jugove,

uč. 4. r. Vadnice v Ljubljani.

Cenjeni gospod Doropoljski,

ker vidim, da v Vaš kotiček sprejemate pisma Zvončkarjev od vseh krajev, se oglašim tudi jaz — iz zelene Koroške.

Pri nas se v šoli učimo samo nemški. Doma pa z mamo in atom govorimo slovenski, zato razumem povesti v »Zvončku« in jih

zelo rad čitam. Posebno mi je bila všeč Princeska Sladkorček. Mama mi je zaigrala na klavir skladbico »Januar«. Jaz se bom prihodnje leto pričel učiti glasbo.

Prisrčno pozdravljam Vas in vse tovariše iz Jugoslavije!

Peter Grafenauer, učenec

5. r., Klagenfurt (Celovec), Nemčija.

Dragi gospod Doropoljski!

Tudi jaz sem postala naročnica Vašega lista »Zvončka«. Zelo mi ugaja, saj že komaj čakam drugo številko. Čeravno sem v skritem kraju, me je vseeno našel. Prosim Vas, postavite me med svoje kotičkarje.

Vas lepo pozdravlja

Marica Stefanciosova,

učenka, Sv. Florijan, p. Rogatec.

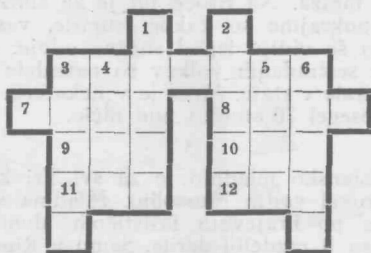
* * *

Boženi, Marici in Petru lepa hvala za pisma, ki so mi napravila mnogo veselja. Tudi jaz vse lepo pozdravljam! — Radenku Gorkiču iz São Paulo v Braziliji pa sporočam, da sem mu te dni poslal več znamk, ki sem jih prejel od Dušana Fakina iz Zemuna, Karadjordjeva 17/III.

Gospod Doropoljski

ZASTAVICE ZA BRIHTNE GLAVICE

KRIŽANKA

Vodoravno: 3. mesec, 7. žensko ime, 8. rastlina, 9. plod, 10. kovanje, 11. prtok Volge, 12. nadav.

Navpično: 1. jed, 2. šala, 3. rastlina, 4. moško ime, 5. rimski bog, 6. ravnina.

ČRKOVNICA

S A N K R I
I M A A O T
N O T R T I
N K S M S D
A A U O E O
Ž R M R J L
L V A E Ž Ž
O E V T O A
D L E O M N

Simon Gregorčič

KVADRAT

	1	2	3	4
1	A	A	A	A
2	E	E	G	H
3	L	L	O	O
4	S	S	V	V

1. ptica,
2. četveronožec,
3. slovenski matematik,
4. Bog (pri mohamedancih)

PREGOVORA

I.

Kodanj, pesmica, penica, jutro, korito, Trebinje

(Iz vsake besede vzemi tri zaporedne črke!)

II.

puh, stena, trta, tir, velikaš, noj, čin, ar, pek, oči.

(Črtaj v vsaki besedi eno črko!)

DOPOLNJEVALKA

L A — — — — snežni plaz,
— L A — — — — ptica,
— — L A — — — — mesto v Italiji,
— — — L A — — obrtnik,
— — — — L A svetišče.

Namesto črtic postavi črke: A A C E E
I I K M N N O O P R S S T V V.

POSETNICA

Luka J. Vrančič

Ugani poklic tega moža!

REŠITEV UGANK IZ JANUARSKE ŠTEVILKE:

1. Križanka. Vodoravno: 1. v; 2. Vid; 4. dinar; 6. jastreb; 8. sen; 9. aga; 11. čep; 13. oče; 15. nad; 16. oda; 17. lan; 18. ara; 19. bas. Navpično: 1. Vintgar; 2. Vis; 3. dar; 4. dan; 5. reč; 6. ječa; 7. beda; 8. sol; 9. Ana; 10. Ada; 12. pas; 14. en; 16. ob.

2. Besednica. Sraka, večer, ponos, sukno, bivol, dleto, topol. Voščilo: Srečno novo leto!

3. Kvadrat. 1. Stol; 2. toča; 3. očim; 4. lama.

4. Dopolnjevalka. Nikelj, dninar, sinica, Kamnik, Rimini.

5. Posetnica. Trgovec.

VSE UGANKE SO PRAVILNO REŠILI:

Branko Šumer, Šoštanj; Vlasta Vagajeva, Novo mesto; Nada Herlahova, Laško; Dragica Rikaufova, Dobropolje; Anton Tement, Sušak; Miloš Pristov, Rakitna; Marija in Peter Pertotova, Gorica (Italija); Alenčica Rakova, Tička Zaplotnikova, Maks Hribovšek, Božena Jugova, Danton Ebeljak, Anica Kleinsteinova, Andrej Födransperg, Ljubljana; Renée Brenčičeva, Ptuj; Miško in Duško Lebarjeva, Ivan Vidmar, Brežice.

STRIC MATIC S KOŠEM NOVIC

Meseca decembra je praznoval 60 letnico rojstva odlični slovenski skladatelj Anton Lajovic. S svojim glasbenim delovanjem in kot izpodbujevalec in organizator našega glasbenega življenja se je jubilat častno in trajno vpisal v zgodovino slovenske glabene kulture.

V naši državi je 111.994 radijskih naročnikov. Njih število je lani naraslo od 95.926 na 111.994, torej za nad 16.000.

Stoletnico fotografske umetnosti slavijo letos v vseh državah sveta. Največje proslave prirejajo v Franciji, kjer sta bila rojena izumitelja črne umetnosti, Daguerre in Niepce.

Italija je imela po zadnjem ljudskem štetju meseca novembra 1. 1938. z Libijo vred 44.749.000 prebivalcev.

Na božični dan je umrl v Pragi svetovnoznani češki pisatelj Karel Čapek. Več njegovih del je prevedenih tudi v slovenščino.

Samo 9 prebivalcev ima vas Eldon v Hampshire, ki je najmanjša vas na Angleškem in tudi na svetu. Čeravno ima samo 3 hiše, je vendar zaznamovana na zemljevidih. Enkrat na teden se odpelje en prebivalec Eldona na kolesu na 6 km oddaljeni poštni urad, da vzame pisma. Prebivalci tudi ne plačujejo nobenih davkov, ker opravljajo vsa javna dela sami.

V Chikagu v Ameriki so imeli nedavno veliko razstavo glasbenih instrumentov. Posebno pozornost na tej razstavi je zbujala velikanska harmonika, kakršne doslej še niso razkazovali na nobeni razstavi. Dolga je več ko 1 meter, seveda neraztegnjena, in ima kar 320 tonov. Jasno je, da tako velikega glasbila ne more sukati v rokah en sam igralec. No, in res ima ta velika harmonika to posebnost, da nanjo igrajo lahko 4 godci naenkrat.

V Sibiriji je letos postalo že veliko ljudi žrtev mraza. Na tisoče jih je že zmrznilo, cele pokrajine so kakor izumrle, vasi se komaj še vidijo izpod snežne odeje. Cele črede sestradanih volkov so napadale vasi in vdirale v staje. Mraz je v nekaterih krajih dosegel 70 stopinj pod ničlo.

Italijansko mladino je za sv. Tri kralje obdaroval vodja Mussolini. Mladina se je zbrala po krajevnih fašističnih domovih, kjer so ji razdelili darila. Samo v Rimu je dobilo okrog 200.000 otrok njegova darila.

Na svetu je po zadnjih podatkih Društva narodov ob koncu lanskega leta 2134 milijonov ljudi. Če ne upoštevamo Kitajske, je naraslo število prebivalstva na vsem svetu lani za okroglo 18 milijonov. Dobra polovica vseh ljudi živi v Aziji, kjer šteje samo Indija 375 milijonov prebivalcev. Japoncev je že nad 72 milijonov, vse japonsko cesarstvo pa šteje 100 milijonov ljudi. V Evropi sami brez Rusije živi okrog 397 milijonov; od teh v Nemčiji sedaj okrog 79 milijonov, v Angliji 47, v Italiji 43, v Franciji 42, na Poljskem pa okrog 35. Zedinjene države imajo zdaj okrog 130 milijonov, Južna Amerika pa okrog 90 milijonov duš.

Nemec Arno Fischer je odkril nov način izkoriščanja vodne sile tudi v rekah, ki nimajo velikega naravnega padca. Nemčija je zgradila že mnogo elektrarn po Fischerjevem načinu na vodnih tokih, katerih vodne sile prej sploh niso izkoriščali. Glavna posebnost Fischerjevega načina je, da so električni stroji nameščeni v betonskem poslopju, zgrajenem v strugi počez, tako da so stroji prav za prav pod vodo.

Hiše iz mila in pepela nameravajo graditi nekatera angleška gradbena podjetja, ker so se dosedanje poskusne zgradbe iz teh snovi izredno dobro obnesle.

Kar potrebuje mladina

v šoli in doma,
dobi v

Učiteljski knjigarni
v Ljubljani - podružnici v Mariboru

Posebno
priporočamo
bogato izbiro lepih
mladin, knjig po znižanih
cenah. — Izberite knjige po
cenikih, ki jih imajo šolski upravitelji!

klišeeje

izdeluje klišarna

»JUGOGRAFIKA«

Ljubljana, Sv. Petra nasip 23

enobarvne,
večbarvne,
za časopise,

knjige, revije,
razglednice itd.